

S programem Erasmus+ v Helsinkách

MARKÉTA HUDCOVÁ

Od roku 2020 je naše škola zapojena do programu Erasmus+. Náš projekt, jehož název zní „Vzdělávejme se, inspirujme se, vyvíjejme se“, je zaměřen na mezinárodní výjezdy pedagogických zaměstnanců. Učitelé naší školy absolvovali např. metodické kurzy na Maltě a v Německu a jazykové kurzy v Irsku, Anglii a Španělsku. Já jsem se v rámci tohoto projektu zúčastnila metodického vzdělávacího kurzu v Helsinkách.

Vybrala jsem si metodický kurz zaměřený na finský vzdělávací systém, protože Finsko dlouhodobě obsazuje nejvyšší příčky v Programu pro mezinárodní hodnocení studentů (PISA) a jeho vzdělávací systém je stále považován za jeden z nejúspěšnějších na světě. Kurz představoval pozitivní učení, spolupráci a vzájemné učení žáků a také to, jak tyto přístupy přenést do každodenní práce ve škole. Lektorka připravovala na každý den lekci takovým způsobem, abychom si aktivity prožili podobně jako žáci ve škole. Vzdělávání ve Finsku je zaměřeno na žáka, v hodinách má pracovat a být v centru zájmu žák, ne učivo nebo učitel. Žáci jsou tak „nuceni“ se aktivně zapojovat po celou dobu výuky, vzájemně spolupracovat a učit se být sami zodpovědní za to, co si ze dne ve škole odnesou.

A jak takové aktivity vypadaly? Pro pozitivní pracovní a učební naladění jsme např. na začátku dne dostali za úkol napsat na jeden lísteček své silné stránky a na další lísteček, co bychom se dnes rádi dozvěděli či naučili. Ve škole to žáky motivuje k přemýšlení o sobě samotných. Nemusí čekat na žádnou druhou osobu, která jim řekne, v čem jsou dobří, a která je ocení. Žáci se učí hodnotit sami sebe a současně učitel získává představu o jejich sebehodnocení a o tom, s jakými očekáváními jednotliví žáci do školy přichází.

Možná někoho z vás napadne otázka, co dělat s těmi žáky, kteří napíšu, že v ničem dobří nejsou a nic se ve škole naučit nechtějí. My jsme se na kurzu zeptali. Lektorka odpověděla, že pokud se tyto aktivity zařazují často, žáci si na ně zvyknou a zjistí, že je příjemné a užitečné uvědomit si svoje silné stránky. Nejprve se do vyjadřování třeba příliš nezapojují, ale mohou sledovat odpovědi svých spolužáků. Mohou se zamýšlet, zda i oni disponují uváděnými silnými stránkami, nebo mají silné stránky v úplně jiných oblastech. A časem se prý i u těchto žáků objeví popisy a návrhy toho, v čem jsou silní a co by se chtěli naučit.

Kromě uvědomění si svých silných stránek a zájmů v učení je další důležitou kompetencí, kterou mají žáci ve finských školách rozvíjet, schopnost spolupráce. Proto i jedna z lekcí našeho kurzu byla zaměřena na kooperativní učení a my jsme si vyzkoušeli skládkovou metodu učení. Nejprve jsme se rozdělili do domovských skupin, které měly zadaný

komplexní úkol naplánovat si den v Helsinkách. Po zadání úkolu jsme opustili své domovské skupiny a vytvořili skupiny expertní, např. skupinu zjišťující kulturní možnosti v Helsinkách, skupinu zajišťující stravu na celý den, skupinu zabývající se dopravními možnostmi atd. V expertních skupinách jsme využívali různé zdroje informací – internet, knižní průvodce, letáčky apod. Odpovědnost za učení se tak převáděla na žáky, neboť každý z nás „žáků“ nesl odpovědnost za určitou část úkolu. Po zjištění potřebných informací v expertních skupinách jsme se opět vrátili do svých domovských skupin, kde jsme každý svou částí přispěli k úspěšnému naplánování celého dne v Helsinkách.

Vedle praktických aktivit jsme se na kurzu seznámili i s teoretickou částí finského vzdělávání. Pro finskou vládu je vzdělávání prioritou. A podle naší lektorky je to na finských školách opravdu poznat. Žáci mají všechny učebnice a školní pomůcky poskytovány zdarma. Všichni tak mají stejné podmínky a nemusí se spoléhat na finanční podporu v rodinách. Každý žák je důležitý a úlohou školy je najít v každém z nich jeho potenciál. Školy vyhledávají a všímají si, co se žákovi daří, v čem vyniká. Tyto silné stránky oceňují, podporují a rozvíjejí nad rámec základu. Nezdůrazňují chyby a nedostatky, ale zaměřují se na to, co se žákovi daří a co zvládá.

Důležitým a lektorkou často opakovaným slovem je ve finském vzdělávacím systému důvěra. Rodiče důvěřují škole, že pro jejich děti dělá to nejlepší. Škola důvěřuje rodičům, že jim doma poskytují nejlepší možnou podporu. A učitelé důvěřují žákům – snaží se je naučit, že jsou sami zodpovědní za svoje znalosti a dovednosti. Důvěra je podpořena i častými vzájemnými setkáními. Na rodičovských schůzkách se společně setkávají učitel, rodič a žák. Společně se věnují jak silným stránkám žáka, tak dovednostem, na kterých je potřeba v následujícím období pracovat. Žák je na schůzce přítomen, takže se může vyjádřit k tomu, co rodič a učitel říkají. Znovu se tak podporuje žákova zodpovědnost za vlastní učení – na schůzce se s rodičem a učitelem společně dohodnou na tom, co je třeba zlepšit a jak se toho pokusí dosáhnout.

Se schůzkami se začíná již od první třídy. V prvním a druhém ročníku nejsou žáci hodnoceni známkou. Používá se slovní hodnocení, ve kterém se děti dozvědí, co se jim za dané

INOVACE A INSPIRACE

období podařilo a na čem je třeba pracovat. Díky tomu, že na školách probíhají společná setkání učitelů s rodiči a dětmi, děti i rodiče dobře rozumí všemu, co je v hodnocení napsáno. Tento model hodnocení popisovala naše lektorka jako velmi efektivní.

Významnou součástí mého zapojení do programu Erasmus+ bylo sdílení nabytých zkušeností s kolegy v domovské škole. Vedení naší školy učitele motivuje k celoživotnímu vzdělávání, podporuje nás na naší vzdělávací cestě a vytváří ve škole podmínky pro sdílení. Své zkušenosti a dojmy z Helsinek jsem prezentovala kolegům na výjezdním školicím pobytu v době přípravného týdne, jednotlivé aktivity jsme si vyzkoušeli na

pravidelných čtvrtěčních vzdělávacích skupinkách, připravila jsem i ukázkové hodiny v pátém ročníku v předmětu osobnostní rozvoj, zacílené na silné stránky žáků.

Účast na programu Erasmus+ vřele doporučuji všem učitelům na základních školách. Nabídka metodických kurzů je široká a každý si může vybrat dle svého osobního zájmu či dle priorit své domovské školy. Pokud chcete proniknout do systému vzdělávání v zahraničí hlouběji, můžete využít stínování nebo výukového pobytu. Získané zkušenosti budou obohacující nejen pro vás osobně, ale i pro žáky a celou vaši školu.

Mgr. Markéta Hudcová, speciální pedagožka a učitelka angličtiny na ZŠ a MŠ Rájec-Jestřebí, okres Blansko, účastnice metodického kurzu v Helsinkách

Spolufinancováno
z programu Evropské unie
Erasmus+

